

Klet TRIGLAVA

LETO VI.

20. aprila 1953.

ŠTEV. 115.

GODLJA

Rekli bodo, da je grdo nehvaležen, kdor se preprosto ne veseli, da se je v Londonu sploh vršilo zborovanje "jugoslovanske demokratske emigracije". Od vsega začetka, kar je bil napovedan minuli obisk Tita, smo priganjali emigracijo k delu. Toda londonska prirediteljstvo enostavno ni bila dovolj dobra, da bi se izognila graji ali celo zaslužila pohvalo. Nastala je po dveh mesecih prerekanj in pogajanj in na dva stara gospoda je padlo glavno breme prirediteljstva. Medtem so mlajši trošili svoje moči za vneto politiziranje in kovarjenje po starem običaju. Vprašanje je, če je bilo vse to potrebno za tako skromno prirediteljstvo. Britanski tisk je seveda ni omenil. Če je bil obvešččen o zborovanju tako slabo kot begunci, je molk razumljiv - prvič. Drugič, tudi če bi bili tuji opazovalci navzoči, ne bi imeli kaj poročati, kajti iz govorov ali razvlečene resolucije so težko izvedeli kaj izvirnega, prepričljivega in zanimivega. Tretjič moramo upoštevati še splošno zapetost do emigrantskih podvigo, ki jo premaga le zelo srečno delo.

Zunanji okvir je bil še slabši kot vsebina, kajti zadel je važno vprašanje, ki se vedno poraja ob jugoslovanskih odnosih. Zakaj naj bi prirediteljstvo "jugoslovanske demokratske emigracije" dobila spet in spet srbsko obeležje zaradi verskih okoliščin in politične kratkovidnosti? Če ima za Srbe pravoslavna Cerkev zvezo s politično akademijo, je to njihova zadeva. Toda prehuda je ta, da bi prezrli, da so v Jugoslaviji sestaven del tudi katoliški Slovenci in Hrvati. Prireditelji so pač hoteli doseči boljše udeležbo in večji učinek, ker je predpoldne mnogo pravo = slavnih - kot vsako leto - posetilo hram sv. Save. Da bi se obrnili tudi na katoliškega duhovnika, ki bi obenem maševal za ostale, jim najbrže niti na misel ni prišlo, ker je pač tako običajno. Ta stara praksa pozabljivosti, kdo Jugoslavijo sestavlja, kaže na omejenost. To slaboumno enačenje patriotizma s pravoslavjem, je ne le zastarelo, ampak tudi pogubeno. Zakaj naj bi bili pravoslavni boljši državljani od katolikov? Skrajnost, v katero pripelje zgrešena miselnost, smo videli v pisanju srbskega tiska - svobodnega in komunističnega - proti kardinalu Stepincu in katoliški Cerkvi. Jasno je, da takšna miselnost ne vodi niti v demokracijo niti v skupno državo. K sreči ne eno ne drugo ni odvisno od emigracije. Narodi v Jugoslaviji skupaj preživljajo veliki petek in sami bodo odločali o medsebojnih odnosih.

Končni vtis, ki ga je zapustila sama akademija, tudi ne vzbuja občutka hvaležnosti. Med udeleženci je manjkalo navdušenja za borbo proti Titovi diktaturi, ki jo je oznanjala resolucija. Nič čudnega. Ni namreč videti, v čem senodraža ta "borba" pri sklicateljih prirediteljstva in avtorjih resolucije. Morda v izdajanju šesttedenskega lista. Vsekakor bi praktični vzgledi bolj navdušili občinstvo kot obrabljene fraze, ki so bile spet enkrat pogrete.

Resolucija jih je bila polna. Ne vemo, v čem je videla sodelovanje srbskih, hrvatskih in slovenskih elementov med drugo svetovno vojno. Ne bo držalo kar trdi, ker so baš politične vlade v izgnanstvu pokazale, kako "demokratični elementi Jugoslavije" ne bi smeli "sodelovati". Prav njihovo "sodelovanje" je namreč bilo močan činitelj pri uglajevanju Titove poti do prestola. Čudno je pri resoluciji še, da ob toliki klepe-

tavosti o prevratu in uporabi ne omenja prvega upornika generala Mihailovića, kar je pri Srbih vendar obvezno.

Z zaključnim naročilom Jugoslovanskemu narodnemu odboru so avtorji najbrž želeli doseči vtis, da vsa navzoča publika, ki je glasovala za rešitev, podpira londonski Odbor. Vendar prireditve ni sklical Jugoslovanski odbor ampak 24 sklicateljev, od katerih prenekateri nimajo posebnih simpatij za Odbor. Zaključek je prav tako nenavaden kot je vsa zadeva godlja po turških navadah. Turških? Moderni Turki bodo upravičeno užaljeni nad tem izrazom.

NA OZKEM GREBENU

Sapo Ti vzame laž v propagandi, kakor so jo uporabljali titovski časopisi za časa londonskega obiska. Če Londončani niso postopali v skladu s potrebami notranje propagande (v Jugoslaviji), je tisk enostavno pisal izmišljene zgodbe in preziral dejstva. Iz obiska so delali triumf.

Z mastnimi črkami čez celo stran oznanja SLOVENSKI POROČEVALEC "pri srčne ovacije Londončanov" in objavlja sliko mostu čez Temzo, na katerem se tare ljudi, ki da so kasneje "pozdravljali Maršala". V navdušenju so komunisti prezrli, da je policija most pred prihodom izpraznila. Te vrste laži so zastrupljale demokratično misleče ljudi v domovini. In to je bila glavna škodljiva stran obiska.

V drugo skrajnost, v prepad na desni, padajo emigrantski časopisi, ki smešijo obisk. Na dnu prepada jim delajo čudno družbo Italijani, ki jim kakršnakoli Jugoslavija pač ni všeč. Povedali smo, da je politično realnost treba upoštevati. Mnogo smo pisali o položaju Tita proti Zpadu in nakazali medsebojne koristi, ki ju vežejo. Res je pri tem Tito važen pač le zato, ker je slučajno vladar Jugoslavije, države, ki stoji na pomembnem mestu v onem delu Evrope. Vendar je treba priznati, da tudi Tito dviga pomen Jugoslavije, najprej kot edini uspešni odpadnik od Moskve, potem pa kot vladar, ki ima toliko pameti, da se pred napadom pogovarja z verjetnimi zavezniki in ne ponavlja napak v tem pogledu, ki so jih zagrešile vlade v letu 1941.

A vendar ne smemo spodrsniti v prepad na levi, kjer v blatu lažnega opevanja obiska tiče naši komunisti. Zagovorniki Jugoslavije bodo vsekakor našli mnogo podpore za svoje nazore o pomembnosti te države, ne da bi hvalili diktatorja od njenem krmilu. Jarko luč, s katero je posvetil obisk, so morali zaznati tudi samostojniki, čeprav miže pred dejstvi in čeprav po navadi ne bodo priznali očividnega.

Mislimo, da smo tako z londonskimi poročili kot z uvodniki dobro ločili ravnotežje na ozkem grebenu sredi med prepadoma. Poskušali smo, kot vselej, prikazovati slovensko in demokratično gledanje.

KLIC TRIGLAVA

53, Bucks Hill, Chapel End,
Nuneaton, Warwickshire

JUBILEJ LJUBLJANSKEGA SOKOLA

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu

"KARDINAL ZLOČINEC"

To je naslov dokumentarnega filma, ki prikazuje nadškofa Stepinca kot ustaškega sodelavca. Posnetki so povzeti iz ustaških filmskih tednikov in prikazujejo nadškofa, ko "blagoslavlja ustaške bande", ko sprejema odlikovanje od Paveliča in podobno. Film vsebuje tudi fotografije nadškofovega dnevnika. Značilno je, da je bil film izdelan in stavljen v promet neposredno po Titovem povratku iz Londona.

Letos mineva 90 let, odkar je bilo v Ljubljani ustanovljeno prvo slovensko telovadno društvo "Južni Sokol", kasneje preimenovan v "Ljubljanski Sokol". Jubilej proslavljajo tudi slovenski komunisti in sicer kot "90 letnico Partizana Narodni dom". V marcu so priredili slabo obiskano tekmovanje (44 tekmovalcev iz 10 društev), junija bo razstava in javni nastop, novembra bo akademija. Počasi stili so tudi sokolskega prvaka dr. Murnika z oblubo, da "bodo ponesli partizansko stvar z novim ognjem do sleherne slovenske vasi". "Zvezi za telesno vzgojo Partizan" načeljuje ta Zoran Polič in dr. Ivko Pustišek.

"SABOR" V LONDONU

(Od našega posebnega dopisnika)

Ko sem na Veliki četrtek dobil z jutranjo pošto lepak, ki v imenu "Jugoslovanske demokratske emigracije v Veliki Britaniji" naznanja "Sabor v proslavo obletnice 27.marca 1941 in napada na Beograd, ko se je Jugoslavija postavila na stran svobodnega sveta", s službo božjo v pravoslavni cerkvi sv.Save ter z "akademijo pod predsedstvom g.Slobodana Jovanovića", sem se zbal, da bo celotna prireditev tako potekala, kakor je bila na hitro sklicana - tri dni pred velikonočno nedeljo. Pa so mi znanci zagotovili, da so sklicatelji - 24 po številu, sama smetana "jugoslovanske demokratske emigracije" v Londonu - na prireditev mislili že sredi januarja in da se zato ni bati polomije. Dejansko je bilo zborovanje zamišljeno kot protest proti Titovemu obisku in bi se moralo vršiti na predvečer 23.marca, dan, ki je bil prvič naznanjen kot čas Titovega prihoda. Ker pa je ta bil kasneje najavljen za teden dni preje, so londonski emigranti preložili akademijo na Veliko noč, deloma zaradi dvorane deloma pa iz različnih psiholoških in osebnih razlogov. Ko se je končno tudi g.Miloje Nikolić, pravoslavni župnik v Londonu vdal in sprevidel, da akademija ne more škodovati vsakoletnemu pravoslavnemu saboru o Veliki noči, je šel lepak v tisk; bil pa je skrajni čas, ker smo bili že pred velikim tednom. Vendar pa kljub tej organizacijski pomanjkljivosti udeležba ni bila slaba: našteli so 840 zborovalcev. Če se je akademija pričela pol ure kasneje, najbrž to nikogar ni motilo, saj navadno v Jugoslaviji nikdar nismo bili točni.

Jugoslavija in Tito

Napovedana sta bila dva govornika: g.Slobodan Jovanović o "Mednarodnem pomenu 27.marca" ter g.Večeslav Vilder o "Titu v zrcalu". Profesor se naslova ni vseskozi držal in je najbrž sam uvidel, da stoje pred nami in pred svetom trenutno pomembnejši problemi kot pa je obujanje spominov na 27.marec. Zato je razvijal misli o Jugoslaviji ter njenih odnošajih do ostalega sveta. Poudaril je, da polaga Zapađ važnost na Tita zaradi geografskega položaja Jugoslavije, ne pa važnost na Jugoslavijo zaradi Titovega razida z Moskvo.

G.Vilder je govoril o Titovi osebnosti, razpravljaj o nekaterih odlomkih iz Titove biografije, omenil obisk v Londonu in sprejem pri britanski vladi. S predgovornikom se je strinjal, da je za Zapađ važna Jugoslavija in ne Tito, in da je temu posvečena pozornost samo zaradi Jugoslavije. Dodal je, da ni Tito prekinil odnose z Moskvo, ampak da ga je Moskva izobčila; tudi Tito ni storil nobenega junaškega koraka, ker je namreč imel le dve izbiri: da izgubi glavo ali pa da si reši kožo. Če tudi na Zapađu mnogi proslavljajo Titov "junaški upor Stalinu", ostane dejstvo, da je šlo le za reševanje tako Titove kože kot kože njegovih komunistov. Kar pa zadeva Titov obisk, je pa mogel videti ves svet (razen Jugoslavije), da je bil to sprejem diktatorja. Britanci so iz vseh okoliščin in varnostnih ukrepov lahko spoznali, kaj je diktator, kako živi in v kakšni senci vlada.

Borba se nadaljuje...

Po obeh govorih je bila prebrana precej dolga resolucija, ki so jo zborovalci kajpak sprejeli. Ta prične s poklonom 27.marcu, ki je vrnil Jugoslavijo na pot "polne narodne neodvisnosti in zvestobe demokraciji." Zato tudi tolikšno "spontano navdušenje naroda, ko se je Jugoslavija odtrgala od sil Osi in se znašla rame ob rami z veliko zaveznico Srbije iz 1.svetovne vojne, tedaj osamljeno Veliko Britanijo". Koncentracijska vlada, ki je "izšla iz tega prevrata", je združila vse demokratične stranke Srbov, Hrvatov in Slovencev "kot dokaz njihove solidarnosti v zgodovinskih in usodnih trenutkih". Nato resolucija čudovito megleno in zelo kratko obravnava okupacijsko dobo, ko je "narod Jugoslavije doživel, da je bila postavljena nova politična linija, ki mu je preprečila dosego onih svetlih ciljev, zaradi katerih sprejel borbo ter mu vsilila dikta-

turo komunistične stranke". Potem smo čuli dokaze, da se Titov režim ni liberaliziral. Nato smo spet pri 27. marcu: "Red, ki je bil po volji naroda vzpostavljen 27. marca 1941, kot tudi vse politične vlade v izgnanstvu, so pri delu pokazale, kako morejo demokratski elementi Jugoslavije sodelovati tudi pod najtežjimi okoliščinami. Ko bodo enkrat (ti elementi) svobodni, bodo znali poiskati rešitev za vse notranje probleme v polnem spoznanju vseh delov naroda! Ker je Jugoslavija vezana na zapadno civilizacijo in demokracijo, bo tudi v bodoče hodila po "liniji" 27. marca, ki pa je bila po Titovi krivdi opuščena na škodo Jugoslavije in svobodnega sveta. Resolucija zaključuje, da je zaradi pomanjkanja svobode v domovini "treba nadaljevati z borbo proti Titovi komunistični diktaturi z nezmanjšano silo"... Sabor je končno v resoluciji še naročil "Jugoslovanski narodni odbor, da poskrbi za čim širšo objavo te resolucije".

Kolikor sem mogel opaziti, zborovanje na obiskovalce ni naredilo posebnega vtisa. Ni bilo pestrega sporeda in dva zaporedna govora v skupni dolžini skoro poldruge ure, sta le bila utrujajoča. Prireditelji bi lahko mislili tudi na predsedujočega, ki naj bi vodil zborovanje.

KATOLIŠKA SKUPNOST BREZ GLASILA

Cleveland 30. marca. - Od našega dopisnika.

Debelo sem pogledal današnjo "Slovenijo", prilogo "Ameriške domovine", ko sem namesto običajnega podnaslova "Glasilo slovenske katoliške skupnosti" bral "Glasilo slovenske krščanske demokracije". Poročilo o zborovanju Slovenske ljudske stranke ob priliki kongresa Krščansko demokratske zveze srednje Evrope pojasnjuje to spremembo. "Zbor je svetoval da naj postane SLOVENIJA, priloga v Clevelandu v Zedinjenih državah izhajajočega dnevnika AMERIŠKA DOMOVINA, za glasilo SLS v USA. V tem listu naj se objavljajo strankine zadeve, ki niso izrazito zaupnega značaja". DOMOLJUB, ki je pričel izhajati v januarju letos, pa bo v bodoče vseboval le zaupne organizacijske in poslovne zadeve stranke.

Na sestanku Zbora zaupnikov SLS je bil delegatom (iz Združenih držav in dvema v USA bivajočima pooblaščenima zastopnikoma strankinega poverjeništvu v Buenos Airesu) predložen osnutek strankinega programa. Ker je bil preobširen, ga bo posebna komisija preuredila, nato pa bodo delegati pisмено izrekli svoje mnenje glede besedila. S tem programom se bomo bavili prav od leta 1945, ko je padel prvič predlog, vseka = kor pod vplivom laške Demokristijane, da naj bo SLS odslej "Slovenska krščanska demokracija". Ko bo novi program sprejet, bomo tudi zvedeli za strankino dokončno ime (v begunstvu): ali bo "ljudska" ali "krščanska demokratska" ali pa oboje.

Sicer pa je glede SLOVENIJE in njenega podnaslova prevladala v tej stranki zdrava pamet. Bilo je nespametno, da nekdo ne bi bil dober katolik ali pa da ne bi spadal v katoliško skupnost, ker ni sledil voditeljem in zastavi skupine, ki si je nadela ime "Slovenska katoliška skupnost". Novi podnaslov vsaj smiselno postavlja list med strankarska glasila.

Na newyorškem strankinem zboru so 14. marca izvolili tudi zastopnike v Krščansko demokratsko zvezo. V predsedstvu sta dr. Krek in dr. Kuhar; v izvršilnem odboru še dr. Kalan in g. Ivan Avsenek, v širšem odboru pa poleg teh štirih še dr. Basaj in g. Anton Babnik. Nadomestovali jih bodo gđ. Ljudmila Goričan, Franc Furlan, Ivan Jenko in dr. Jaka Toni. Ni izključeno da so se nekateri odborniki oz. namestniki poslužili skritih imen; vzroki za to bi bili razumljivi. Če je to točno, bi. mogli imena pač skrbneje izbirati.

Dober zaslužek

Dedijerjeva knjiga o Titu, ki je izšla najprej v Združenih državah in potem v Angliji, obeta sijajen zaslužek avtorju. Poleg srbsko-hrvatske izišle izdaje, pripravljajo slovensko in makedonsko. Knjiga pa je medtem izšla že tudi v italijanščini, francoščini, nemščini (Avstrija, Nemčija in Švica) ter španščini (za južno Ameriko). Te dni jo je dobila tudi Indija. Izdana bo še na Japonskem, Izraelu, Burmi, Braziliji, na Švedskem, Norveškem in Danskem. Do konca februarja je Dedijer imel v žepu 71 milijonov deviznih dinarjev. Nad 4 milijone je poklonil gledališču v Postojni.

"HEROJ SOCIALISTIČNE IZGRADNJE"

15. aprila so položili v grobnico "narodnih herojev" v Ljubljani za krvno boleznijo umrlega Borisa Kidriča, gospodarskega šefa Titove Jugoslavije. Grobnica stoji na bivšem Muzejskem trgu (zdaj Trg narodnih herojev) in hrani posmrtno ostanke desetih partizanskih "narodnih herojev".

Prevoz trupla iz Beograda v Ljubljano je bil zvezan z desetimi govori, defileji mimo krste, posipanjem železniške proge z rožami, polaganjem stotin vencev, častnimi stražami, komemoracijami po vsej državi, obiskom 80.000 pogrebcev Ljubljane, žalnimi radijskimi oddajami in opevanjem preminulega komunista. Zveza komunistov Jugoslavije je namreč izgubila "državnika in revolucionarja", "velikega sinu naših narodov", "heroja naše socialistične izgradnje", "velikega državnika socialistične Jugoslavije" in "velikega revolucionarja". V njegov spomin so že začeli preimenovanje sto in sto ulic, tovarn, šol in ustanov širom Jugoslavije. Tito, ki se ni udeležil pogrebnega sprevođa iz b. Kongresnega trga (zdaj Trg revolucije) ampak je pogrebce pričakal na Trgu narodnih herojev, je v polurnem govoru poslednji proslavljajal pok. Kidriča, nato pa skupno z ostalimi člani zveznega izvršilnega sveta zanesel njegovo truplo v grobnico.

PLESNIV BARAKARSKI SOCIALIZEM

(Dopis)

Delavske družine žive v plesnivih barakah, medtem ko tovarna zida razkošno restavraco. Temu se po titovsko reče socializem. Kajti niso važni ljudje, temveč teorija. Komunističen slovenski novinar se je zgražal nad angleškimi Trade Unions, ker ne gledajo na "teoretična" in "materialna" vprašanja, ampak si le prizadevajo za izboljšanje življenja delavcev.

V Jugoslaviji takemu buržujskemu pojmovanju ne podležejo. Ko je komuniste zadela naloga, da ostvari lepe obljube delavcem, so prišli v zagato. Glavna, najbolj opevana, temeljna pridobitev titovskega socializma je delavsko samoupravljanje podjetij. Od daleč se lepo sliši, da so delavci lastniki svojega podjetja; sodeč po domačih časopisih pa ni vse tako idilično. Težko vprašanje, kako naj delavci svoje podjetje zares upravljajo, so teoretično rešili s pomočjo Marxa. Praktično se kaže rešitev v tem, da se delavski sveti "za vratom mažejo z oljem, da lažje kimajo", kot je dejal nek delavec. Komunisti vodijo, a ne vselej popolnoma gladko.

Hud vihar je v časopisih dvignila zadeva v slovenskem gradbenem podjetju "Gradisu", ko so nekega vodilnega inženirja predstavili v Bosno, ker je kritiziral vodstvo. Toda mož se ni dal kar tako. Je komunist, ljudski poslanec v slovenski skupščini in ima dobre zveze, vsekakor boljše od svojih predpostavljanih. Kajti premestitev je bila preklicana in vlada je direktorja odstavila. Delavski svet je pri vsem tem imel le ki malo vlogo."

Tako je, če si dobro usidran v Partiji. Navadnim podjetjem pot ni posuta z rožicami. Iz ljubljanskega tečnika PAVLIHA, ki si mnogokrat brez uspešno prizadeva biti šaljiv, povzamemo jedko zgodbo o "hlapcu Jerneju, ki išče svojo pravico", prevedeno iz komunistične v navadno slovenščino.

- Delavci so kot lastniki in upravniki svojega podjetja garali še huje kot nekdanj, a so se tolažili: "Zase delamo!" In so prigarali sedem milijonov dinarjev dobička. Del tega dobička so si hoteli razdeliti in del porabiti za zgradnjo primerne delavnice, kot jo je določila oblast, ne da bi dala denarja. Predsednik delavskega sveta - Jernej - se napoti v banko po denar. Tam ga čudno gledajo in pošljejo na okraj. Na okraju se obotavljajo. Jerneju, ki se stogoti in sklicuje na zakone, povedo, da zakone delajo v Beogradu, Beograd pa je daleč; delavcem naj dopove, da celo "zakon, ki ga je Tito podpisal", ne velja. Po dolgem razpravljanju predsednik na okraju sporoči tajniku in tajnik "tovarišici", ki napiše odobritev za desetino dobička. Banka je bila takrat že zaprta, naslednji dan pa izjavi, da do novega leta ne izplačuje denarja. Jernej se zateče k tovarišu iz partizanov, ki je postal visok uradnik na banki, da bi po-

sređoval. Skupaj gresta od oddelka do samega glavnega direktorja, kjer jima pomočnik pove, da ne bo nič. Po novem letu so na banki vsi sladki. Pregovarjajo Jerneja, naj ne dvigne vsega denarja, temveč naj pusti milijone za novo delavnico začasno v banki. Delavci prično graditi delavnico. Potem rabijo denar. Vprašajo v banko. Tam jim povedo, da so milijoni zmrznjeni. Jernej zaškrablje z zobmi in se napoti na republiški gošpodarski urad. Poslušajo ga, se nasmehnejo in razložijo, da bo odločeno v Beogradu, da bo treba plačati davke državi, republiki, okraju, občini in če bo kaj ostalo, bo dobil za delavnico. Jernej gre, se napije in reče: "Bar pri Slonu je stal 9 milijonov, tudi meni boste dali moje, če hočete, da se bomo šli socializem!"

Tako se konča PAVLIHOVA zgodba. Devet milijonski bar pri Slonu spomni ne nekaj še uspešnejših socialističnih graditev. Za nekaj milijonov so gradili bar v Teharjih, ki je zdaj že zaprt, in luksuzno Veliko kavarno v Mariboru, ki je skoraj prazna. Vse poseka restavracija v Ravnah, ki jo gradi tamkajšnja železarna in bo stala 300 ali 400 milijonov ali celo pol milijarde dinarjev. Zunanost te restavracije še ni popolnoma urejena, notranost se že blešči v razkošju. Kuhinja je obložena z uvoženimi porcelanastimi ploščicami in ima zmogljivost za nad 1000 oseb, čeprav se bo hranilo v restavraciji vsega okrog 300 ljudi.

Pod hribom, na katerem grade restavracijo, za železarno, stoje razdrapane barake, v katerih žive delavci s svojimi družinami. Naselju pravijo domačini Dachau. Stanovalec, ki je bil nekaj let v pravem Dachau, pravi, da so bile tamkajšnje barake lepše. Železarjem piha skozi stene in zateka skozi strehe. V razpadajočih barakah se rode otroci, a na hribu zidajo razkošno restavracijo. S tisoči milijonov, ki jih bo železarna zapravila za restavracijo, bi mogli zgraditi dostojna stanovanja za delavce. Toda v "administrativnih" časih so "planirali" restavracijo, ne da bi mislili na ljudi. Stanovanjska stiska je splošna in mnogokje se družine stiskajo v eni sobi. Toda številni uradi se šopirijo tudi v novih stavbah. V Postojni se je dogodilo, da nek urad ni hotel izprazniti stanovanjske hiše in se preseliti v prazne pisarne pri drugem uradu, ker se je bal preveč "famihiarnih odnosov". Medtem pa družine čakajo na stanovanja. "Ljudska demokracija" mnogokrat ni sposobna, da bi se pobrigala za ljudstvo.

PLAZ SE JE SPROŽIL

Samoupravno mrzlico imajo mnoge ustanove in sindikati po Jugoslaviji, ker ne spadajo pod industrijski sektor. Po sprejemu zakona o delavskem samoupravljanju je bilo namreč to v glavnem uvedeno le v industrijska podjetja, kjer je bilo zakon lažje izvajati zaradi "materialne osnove", ki jo industrijski neposredno ustvarjajo. Kljub temu pa je prezgodaj zdaj govoriti o uspehu ali neuspehu celotne zamisli. Na daljšo dobo se utegnejo pokazati pomanjkljivosti, ki jih zakonodajalci niso jemali v poštev. Trenutno prija delavcem nekaterih vodilnih podjetij, da si vsake četrt leta razdeljujejo višek dobička in prodajajo devize; kaj pa bo, če ne bo zaslužka, če bo proizvodnja zaradi zastarelih strojev padla, konkurenca rastle, če ne bo surovin in podobno?

Toda zgled vleče in zdaj že gledališki kolektivi razpravljajo o tem, ali naj gledališča vodijo dosedanji od oblasti postavljeni direktorji ali pa direktorji, ki jih bodo postavljali kolektivi sami. Prepuščamo pač njim, da najdejo rešitev odnosov med kolektivi, ki igrajo in prejemajo mesečne plače, ter državnimi oblastmi, ki krijejo nujni primanjkljaj vseh gledališč.

Gotovo se je zdelo zamalo železničarjem, da bi o samoupravljanju govorili celo teatri, medtem ko "administrativno centralistično vodenje naših železnic prihaja iz dneva v dan v večje nasprotje z demokratičnimi pridobitvami našega delovnega človeka, v nasprotje, ki je popolnoma nevdržno, in ki je na današnji stopnji našega družbenega razvoja nemogoče". Ugotovili so, da je glavni vzrok temu še vedno "administrativno centralističnemu" upravljanju, ker "delavski sveti niso imeli v rokah onih elementov, kot jih ima delavsko upravljanje v industriji". Železničarji so sicer imeli od 1951 posvetovalne delavske svete, toda nihče občajno njihovih predlogov ni upošteval. Tako so bili proti njihovim predlogom znižani prejemki 12 nižjim plačilnim razredom. Po tej uredbi dobe n.pr. zavirači, premikači, kretniki in kurjači, ki delajo ob vsakem

vremenu, osnovno plačo 5000 din, največ pa 6400. Visoko kvalificirani delavec kot je strojevodja dobi začetno plačo 6400 din, najvišja možna plača po vseh opravljenih izpitih in v zadnjih letih službe pa je 8600.- Podobne neviščnosti so tudi v uradniškem kadru. Šef postaje na lokalni progi ima n.pr. isto plačo kot vratar bližnje tovarne. Nekje drugje pa daje postajenačelnik ostavko (to namreč ni lahko!), da bi postal delavec v neki tovarni in si s tem doseženo plačo podvojil. Čudovito nesorazmerje vlada tudi pri pokojninah. Delavski vpliv na vse te življenjske pomenbe zadeve je običajno enak ničli.

Železničarji vedo, da izvedba samouprave v njihovi stroki ni lahka stvar. Zaradi pomanjkanja "merila dela" obstoja namreč razlika med kurilnicami in delavnicami na eni strani ter pisarnami, prometnimi uradi na drugi. Toda parola "delavcem samoupravo" je sprožila plaz in ta se zlepa ne bo ustavil. Ali bo zajel mnoge panoge in se potem nekje srečno ustavil, ali pa bo na svoji poti rušil in uničeval, kar bo dosegel. To pa ne zanima samo tuj opazovalce in zapadne socialistične teoretike, ampak v prvi vrsti jugoslovanske državljane. (ds)

Kako živeti?

Kot zanimiv dodatek zgornjim podatkom iz "Poročevalca", navajamo še sporočilo iz Trsta o cenah in plačah v Jugoslaviji:

Bančna uradnica-začetnica prejme mesečno 5200.-din. Ker bi s tem denarjem težko živela, zato običajno stanuje pri starših in se tam tudi hrani. Inženir ima začetno plačo 7200.-din. To zadostuje za njegovo in ženino prehrano, če je poročen, v menzi. Da ne bosta spala pod milim nebom in da bosta oblečena hodila, mora seveda še žena na delo. Enako plačo kot inženir pa ima tudi tekstilna delavka, ki že nekaj let dela na strojih. Pred časom so na novo uredili otroške doklade. Mesečno znaša za otroka 3000.-din, pa naj bo to dojenček ali študent. Za prvega zadošča, toda ko otrok raste, rastejo tudi potrebe.

V zadnjih mesecih so cene živilom znatno porasle, dočim se je tekstil nekoliko pocenil. Za kg kruha ali enotne moke bodo po novi uredbi plačali potrošniki trikrat več kot doslej. Novemberske cene živilom so bile n.pr. 11% višje od onih v avgustu lani.

GLAVNA ALI STRANSKA VRATA

V jugoslovansko delegacijo na zasedanju Združenih narodov so imenovali tudi Ivana Božičevića, glavnega tajnika jugoslovanskih strokovnih zvez. Njegova naloga naj bi bila vzpostaviti na zapadu osebne stike z delavskimi gibanji. 13.aprila je g.Božičević prispel tudi v London, kjer bo prisostvoval sindikalnim konferencam.

Njegov razgovor v New Yorku z nekim ameriškim sindikalnim prvakov, o katerem je poročal NEW YORK TIMES 17.marca, je vzbudil jezo v domovini. Ta razgovor namreč ni bil "prvi probaj fronte antipatije" in jugoslovanski sindikati odklanjajo vstop v Mednarodno konfederacijo svobodnih strokovnih zvez "skozi stranska vrata, če že ne morejo skozi glavna". V intervjuju s TANJUGOM je Božičević odklonil pristop in kritiziral Konfederacijo, ki da "sloni na protikomunističnih pozicijah ter napačno in zgodovinsko ter znanstveno netočno izenačuje komunizem s sovjetskim gospodarstvom". Božičević misli, da bo Konfederacija morala spremeniti svoje stališče do Jugoslavije, saj je to "objektivno nasprotno koristim demokratičnega razvoja sindikalnih gibanj in njihovega sodelovanja v interesu miru, demokracije in boljšega življenja delavskega razreda."

Konfederacija je junija 1952 ugotovila, "da so cilji jugoslovanskih strokovnih zvez nedvomno v nasprotju z zahtevami in nameni Konfederacije" ter je odklonila sprejem Jugoslavije kot članice.

Ko so jugoslovanski časnikarji pred Titovim obiskom posetili Anglijo, so obiskali tudi sedež britanskih Trade Unions. Dopisnik POROČEVALCA D.Savnik se je s tovariši čudil nad "nenavadnim" stališčem brit.sindikato do nacionalizacije: "brit.sindikati ne gledajo na nacionalizacijo kot na teoretično vprašanje, niti ne kot na 'moralno vprašanje', pač pa zgolj s stališča, ali 'se bo življenjski standard s spremembami povečal?' S takim pojmovanjem delavskega vprašanja se bodo jugosl.strokovne zveze kaj slabo počutile v Mednarodni konfederaciji. (dd)

JAVNO MNENJE

Zveza: G.urednik! Spet poročate o no vi zvezi in odboru demokratičnih Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nekateri čutijo do takih povezav prav bolestno nagnjenje in jim sestavljanje odborov silno ugaja. Seveda je ganljivo, da je odbor sploh mogoče sestaviti. Tudi točke soglasja so zelo lepe prav zato, ker so kot prividi v obla kih... Toda sestavljanje odborov ni samo sebi namen in odbor sam po sebi nima nobenega smisla. Kaj bo novi odbor napravil, kar bi se brez njega ne moglo zgoditi? Po sadu ga bomo spoznali. Morda je korak naprej, - morda je le nov pojav stare bolezni emigracije, ki se gre odbore, kot se otroci gredo ravbarje in žandarje. Morda je povezava zdravih sil - morda je nov dokaz bolezni in nesposobnosti emigracije. Sodili ga bomo po delu. M.T.

Titov obisk: G.urednik! Tukaj v Trstu sem ob obisku toliko užival, kolikor je močno dražil Lahe. V ostalem je obisk pač znak politike brez idealov. A tudi ta gola, brezobzirna politika utegne biti koristna za zunanje utrjecanje Jugoslavije, saj je obstoj Jugoslavije še vse preveč od visen od obstoja režima. V.P.

G.urednik! Vaš list bi moral o obisku realno, hladno in razumno pisati. Ozadje moremo najti v problemih in ciljih britanske zunanje politike. Njen glavni cilj je bil in je, do

CVETKI IZ TUJIH LOGOV

"Ob priliki imenovanja vojnega zločinca Stepinca za kardinala, je reakcionarni del rimskokatoliške cerkve poskušal ustvariti v svobodnem svetu vtis o nekakšnem mučeništvu tega zločinca in preganjanju, katere mu je izpostavljen od strani komunističnih oblasti."

Glas kanadskih Srba, 26.2.1953.

"Medtem pa je hrvatski narod intuitivno, po svojem lastnem nagonu in težnji za svobodo, neodvisno, utrujen od čakanja, ne upoštevaajoč obljube, svest si svoje sile, prekinil pot po kateri so ga vodili njegovi politični predstavniki, in ustvaril svoj lastno državo leta 1941."

Hrvat, februar-marec 1953.

.....

biti na Balkanu močnega in zanesljivega nasprotnika Rusije, bele ali rdeče. V tem so se nameni Tita in Velike Britanije popolnoma strinjali. Druga točka je nova zunanja politika Malenkova. To bi bilo treba premisliti in napraviti zaključek.

B.S.

+ Pet članov jugoslovanskega nogometnega moštva, ki je obiskalo Avstrijo, je v Gradcu zaprosilo za politični azil. Rekli so, da so se na to že dolgo pripravljali zaradi težav, ki so jih imeli, ker niso hoteli vstopiti v komunistično partijo.

+ Združene države Amerike so dale Jugoslaviji izredno denarno pomoč v znesku enajst milijonov dolarjev za nakup živeža in surovin, ker je bila lani suša. Toda rečeno je bilo da bo Jugoslavija v prihodnje dobila manj, če bo letos dobra žetev. Ta pomoč je dodatek 78 milijonom, ki jih bo dala Amerika Jugoslaviji v letošnjem letu kot njen del trojne pomoči 99 milijonov (USA-Anglija-in Francija).

+ Neka zagrebška tovarna čokolade je sklenila pogodbo, po kateri bo izvozila v Združene države za tristo tisoč dolarjev čokoladnih proizvodov in upa, da bodo slične pogodbe sklenjene še z Anglijo in Kanado. Potem utegnemo zagrebško čokolado pošiljati v darilnih paketih v Ljubljano - via London.

+ Iz komunističnih časopisov, ki so pred kratkim prispeli iz domovine, zveemo podrobnosti o tiskovni konferenci Koče Popovića ob priliki Titevega obiska v Londonu. Na vprašanje, kako ravnajo avstrijske oblasti s slovensko manjšino, je tov. državni tajnik odgovoril: "Na splošno lahko rečem, da je položaj glede tega zadovoljiv." Večina koroških Slovencev bi Popovića brez dvoma demantirala.

= KLIC TRIGLAVA =

Za Socialni sklad je daroval g. N.Ž. dva avstralska funta (£A 2.0.0) Iskrena hvala.

Klic Triglava-naročnina: eno leto 24/-, četrt leta 6/-. Za inozemstvo odgovarjajoča vsota.